

Nacrt

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Ured za ljudska prava

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI
NACIONALNOG PLANA ZA SUZBIJANJE TRGOVANJA LJUDIMA ZA
RAZDOBLJE OD 2009. DO 2011. GODINE
ZA 2009. godinu**

Zagreb, 2010.

UVOD

Sukladno Odluci o osnivanju Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima obveza je Odbora o svom radu te provedbi nacionalnih dokumenata vezanih uz aktivnosti suzbijanja trgovanja ljudima izvješćivati Vladu Republike Hrvatske.

Također, unutar poglavlja Koordinacija aktivnosti Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine, mjerom 4. određena je obveza redovitog godišnjeg izvještavanja Vlade Republike Hrvatske o provedbi predmetnog Nacionalnog plana.

Završetak 2009. godine predstavlja kraj prve godine provedbe novog nacionalnog strateškog dokumenta u području suzbijanja trgovanja ljudima. Iskustva u radu na suzbijanju trgovanja ljudima u proteklim godinama dovela su do novih saznanja o ovom fenomenu te su se iskristalizirali novi izazovi na koje je, svojim ciljevima, mjerama i aktivnostima, odgovorio Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje 2009. do 2011. godine.

Kao naročito značajne trendove ističemo povećanje broja identificiranih muškaraca - žrtava trgovanja ljudima koji su bili iskorištavani u svrhu radne eksploatacije, zatim činjenicu da je Republika Hrvatska osim zemlje tranzita, sve više i zemlja porijekla i odredišta za žrtve trgovanja ljudima te sve mlađa životna dob identificiranih žrtava.

Putem ispunjavanja zadanih mjera od strane nositelja aktivnosti krenulo se u odgovor na prednje iskazane trendove te je započet pojačan rad svih nadležnih institucija u cilju njihovog suzbijanja.

Prikaz ispunjenih ciljeva te ostvarenih mjera i aktivnosti bit će u ovom Izvješću prikazan na način da slijedi metodologiju samog Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine, dakle kroz slijedeća poglavlja:

1. Normativni okvir
2. Identifikacija žrtava trgovanja ljudima
3. Otkrivanje, procesuiranje i sankcioniranje počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima
4. Pomoć i zaštita žrtava trgovanja ljudima
5. Prevencija
6. Obrazovanje
7. Međunarodna suradnja
8. Koordinacija aktivnosti

1. NORMATIVNI OKVIR

U Nacionalnom planu za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2010. godine, (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan) unutar poglavlja „Normativni okvir“ naročita je pozornost posvećena području repatrijacije žrtava trgovanja ljudima u zemlju porijekla te njihovoj socijalnoj i ekonomskoj reintegraciji u društvo, budući da spomenute aktivnosti predstavljaju jedan od glavnih preduvjeta za njihov uspješan oporavak od proživljenog traumatskog iskustva. Upravo zato, u nastojanju za stalnim poboljšanjem normativnog okvira i pružanju još učinkovitije pomoći žrtvama trgovanja ljudima te ispunjenju navedenog cilja nadležne institucije konstantno nadograđuju isti izradom protokola te nacionalnih strategija. U nastavku slijedi prikaz ostvarenog u ovom području u 2009. godini.

Cilj:

1. Unaprijediti normativni okvir u cilju zaštite žrtava te otkrivanja, procesuiranja i odgovarajućeg sankcioniranja počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima.

Za provođenje ovog cilja unutar Nacionalnog plana, kroz provedbu zadanih mjera i aktivnosti zaduženi su: Ministarstvo unutarnjih poslova te Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Potporu radu na izradi planiranih dokumenata pružio je Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske. Sunositelji određenog broja mjera i aktivnosti su i organizacije civilnog društva.

Normativni okvir unaprijeđen je na način da je usvojen:

1.) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (NN 36/09)

Reguliranje statusa stranaca - žrtava trgovanja ljudima uređeno je Zakonom o stancima („Narodne novine“ broj 79/07 i 36/09).

Dana 31.03.2009. godine stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima („Narodne novine“, broj: 36/09) kojim su izmijenjene neke odredbe koje reguliraju status žrtava trgovanja ljudima.

U članku 68. stavku 1. navedenog Zakona propisano je da će se odobriti privremeni boravak iz humanitarnih razloga strancu ako je kao žrtva trgovanja ljudima prihvatio program pomoći i zaštite.

Nadalje, člankom 70. stavkom 2. propisano je da o žrtvinom prihvaćanju programa pomoći i zaštite Operativni tim Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima obavještava Ministarstvo unutarnjih poslova.

U članku 70. stavak 4. utvrđeno je da osoba gubi pravo na pomoć i zaštitu ako je iskaz temeljila na lažnim činjenicama, ako su prestale okolnosti radi kojih je ostvarila pravo na pomoć i zaštitu ili ako se ponaša suprotno pravilima utvrđenim programom pomoći i zaštite. O gubitku prava na pomoć i zaštitu Operativni tim obavještava Ministarstvo unutarnjih poslova.

Člankom 71. stavkom 1. propisano je da stranac identificiran kao žrtva ima pravo u roku od **60 dana** odlučiti o svom sudjelovanju u programu pomoći i zaštite.

Člankom 71. stavkom 2. propisano je da skrbnik maloljetnika koji je identificiran kao žrtva ima pravo **uz suglasnost centra za socijalnu skrb u roku od 90 dana** odlučiti o sudjelovanju u programu pomoći i zaštite, vodeći računa o najboljem interesu maloljetnika te uvažavajući mišljenje maloljetnika.

Člankom 140. stavkom 1. točkom 4. Zakona o strancima propisano da bez radne ili poslovne dozvole mogu raditi stranci kojima je odobren privremeni boravak iz humanitarnih razloga.

Unutar navedenog Zakona o strancima, za područje suzbijanja trgovanja ljudima značajne su slijedeće izmjene i dopune:

- uvjet za stjecanje prava privremenog boravka iz humanitarnih razloga odobrava se strancu, ukoliko je kao žrtva trgovanja ljudima prihvatio program pomoći i zaštite,
- produljen je rok razmišljanja o prihvaćanju programa pomoći i zaštite za odrasle žrtve trgovanja ljudima s 30 na 60 dana, sukladno odredbama Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima. Navedeno je u vezi sa ostvarivanjem prava privremenog boravka za žrtve trgovanja ljudima na teritoriju Republike Hrvatske te uvjeta za stjecanje statusa žrtve trgovanja ljudima,
- o prihvaćanju programa pomoći i zaštite Operativni tim Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima obavještava Ministarstvo unutarnjih poslova.

2.) Protokol o postupanju pri dobrovoljnom povratku žrtava trgovanja ljudima

Radna skupina sastavljena od članova svih nadležnih tijela državne uprave kao i predstavnika organizacija civilnog društva izradila je prijedlog Protokola o postupanju pri dobrovoljnom povratku žrtava trgovanja ljudima, a koji je i usvojen Zaključkom Vlade Republike Hrvatske dana 23.12.2009. godine. Navedeni dokument definira obveze svih nadležnih institucija koje su odgovorne za siguran povratak žrtava u zemlju porijekla.

3.) Pravilnik o vrsti i djelatnosti doma socijalne skrbi, načinu pružanja skrbi izvan vlastite obitelji, uvjetima prostora, opreme i radnika doma socijalne skrbi, terapijske zajednice, vjerske zajednice, udruge i drugih pravnih osoba te centra za pomoć i njegu u kući

Donošenje ovog Pravilnika (NN 64/09) bilo je, s aspekta suzbijanja trgovanja ljudima, značajno budući da su unutar njegovih odredbi utvrđeni i kriteriji u svezi s pružanjem usluga žrtvama trgovanja ljudima.

4.) Nacionalna strategija zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja

Radna skupina oformljena pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi u 2009. godini započela je s izradom ovog dokumenta, unutar kojeg se posebna pozornost posvećuje zaštiti djece, kao potencijalnih žrtava trgovanja ljudima. Završetak izrade ovog dokumenta planiran je do kraja 2010. godine.

OCJENA STANJA

Sva nadležna tijela ispunila su svoje obveze unutar poglavlja „Normativni okvir“, te su donijeti dokumenti zadani mjerama Nacionalnog plana u ovom poglavlju. Produljila se izrada i usvajanje Nacionalne strategije zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja te se završetak ovog dokumenta koji je trebao biti usvojen u 2009. godini, planira usvojiti u 2010. godini. Ured za ljudska prava, kao nacionalno koordinativno tijelo u području suzbijanja trgovanja ljudima, smatra da su mjere normativnog okvira uspješno ispunjene.

2. IDENTIFIKACIJA ŽRTAVA TRGOVANJA LJUDIMA

Uspješna identifikacija žrtava trgovanja ljudima prvi je i osnovni korak u cjelokupnom sustavu suzbijanja trgovanja ljudima. Isto je osnovni preduvjet za identificiranje najnovijih trendova na ovom području te planiranja djelotvornih proaktivnih mjera u njegovom suzbijanju i sprječavanju. Budući da se na obrazovanju djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova koji su prema usvojenom Protokolu za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima, nadležni za identifikaciju žrtava, sustavno radi od početaka uspostave sustava suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj, to na ovom području nisu bile potrebne značajnije mjere za njegovo unaprjeđenje. Ipak, imajući u vidu činjenicu da se neprestano mijenjaju načini vrbovanja te načini eksploatacije žrtava, kao i tzv. „rute“ koje trgovci ljudima koriste nužno je stalno jačanje proaktivnog pristupa policijskih službenika ovom fenomenu.

Cilj:

1. **Pojačavanje proaktivnih postupaka identifikacije žrtava trgovanja ljudima**
2. **Regionalna i međunarodna suradnja**

Za provođenje ciljeva unutar poglavlja „Identifikacija žrtava trgovanja ljudima“ Nacionalnog plana, kroz provedbu zadanih mjera i aktivnosti zaduženi su: Ministarstvo unutarnjih poslova. U aktivnostima koje se odnose na vođenje statističke baze podataka o žrtvama i počiniteljima kaznenog djela trgovanja ljudima sudjeluju i Ured za ljudska prava te Državno odvjetništvo Republike Hrvatske. Sunositelji određenog broja mjera i aktivnosti su i organizacije civilnog društva.

Slijedi prikaz provedenih aktivnosti po nositeljima:

Ministarstvo unutarnjih poslova

Nastavljena je primjena Standardne operativne procedure u postupcima suzbijanja trgovanja ljudima te primjena proaktivnog pristupa po modelu policijskog posla vođenog kriminalističko-obavještajnim informacijama u cilju poboljšanja identifikacije žrtava trgovanja ljudima te otkrivanja počinitelja kaznenog djela iz članka 175. Kaznenog zakona.

U nastavku slijedi detaljan prikaz svih identificiranih slučajeva trgovanja ljudima tijekom 2009. godine:

1. policijski službenici Policijske uprave primorsko-goranske dana 22. siječnja 2009. godine identificirali su jednu žrtvu trgovanja ljudima, žensku osobu, državljanku Republike Hrvatske, rođenu 1983. godine, NSS, bez zaposlenja i zanimanja. Tijekom postupka identifikacije, navedena žrtva trgovanja ljudima je izjavila da je tijekom prosinca 2008. i siječnja 2009. godine bila seksualno eksploatirana na području grada Novog Vinodolskog, od stane jedne državljanke Republike Hrvatske. U svezi navedenog djelatnici Policijske uprave primorsko-goranske su na zahtjev Općinskog državnog odvjetništva u Crikvenici podnijeli kaznenu prijavu protiv počinitelja zbog počinjenog kaznenog djela „Podvođenje“ iz članka 195.stavak. 2. Kaznenog zakona u stjecaju sa kaznenim djelom „Protupravnim oduzimanjem slobode“ iz članka 124. spomenutog zakona. Identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima je iniciran

program pružanja pomoći i zaštite u kojem je, sukladno važećem Sporazumu o međusobnoj suradnji, sudjelovao Hrvatski Crveni križ.

2. policijski službenici Policijske uprave primorsko-goranske dana 21. svibnja 2009. godine identificirali su jednu žrtvu trgovanja ljudima, žensku osobu, državljanku Republike Hrvatske, rođenu 1991. godine, NSS, radnica, bez zaposlenja. Tijekom postupka identifikacije, navedena žrtva trgovanja ljudima je izjavila da je tijekom travnja i svibnja 2009. godine bila stavljena u radno ropstvo, kontrolirana fizičkim i psihičkim zlostavljanjem, izolacijom te je višekratno silovana na području Delnica, od stane jednog državljanina Republike Hrvatske. U svezi navedenog djelatnici Policijske uprave primorsko-goranske podnijeli su nadležnom državnom odvjetništvu u Rijeci kaznenu prijavu, protiv navedene osobe zbog počinjenog kaznenog djela „Trgovanje ljudima i ropstvo“ iz članka 175. Kaznenog zakona te kaznenog djela „Silovanje“ iz članka 188. istog zakona. Identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima je iniciran program pružanja pomoći i zaštite u kojem je sudjelovao Hrvatski Crveni križ.

3. policijski službenici Ravnateljstva policije i Policijske uprave vukovarsko-srijemske dana 03. kolovoza 2009. godine identificirali su jednu žrtvu trgovanja ljudima, žensku osobu, državljanku Republike Srbije, rođenu 25.08.1990. godine, NSS, radnica, bez zaposlenja. Tijekom postupka identifikacije, navedena žrtva trgovanja ljudima je izjavila da je tijekom svibnja, lipnja i srpnja 2009. godine, a ukupno oko 2,5 mjeseca bila seksualno iskorištavana od strane počinitelja, dvoje NN srpskih državljanina, kontrolirana psihičkim zlostavljanjem i prijetnjama članovima obitelji te primorana koristiti se krivotvorenim osobnim dokumentima kako bi dnevno kroz prisilnu prostituciju u Veneciji, Genovi i drugim gradovima na području Republike Italije mogla zaraditi od 800-1200 Eura i u cijelosti predavati počiniteljima. U svezi navedenog djelatnici Policijske uprave vukovarsko-srijemske podnijeli su nadležnom državnom odvjetništvu u Vukovaru kaznenu prijavu protiv 4 osobe, državljani Srbije, zbog počinjenog kaznenog djela „Trgovanje ljudima i ropstvo“ iz članka 175. Kaznenog zakona. Identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima iniciran je program pružanja pomoći i zaštite u kojem je sudjelovao Hrvatski Crveni križ te joj je sukladno vlastitoj odluci, osiguran siguran povratak u Republiku Srbiju u suradnji sa Službom za povratak pri Zavodu za vaspitanje djece i omladine iz Beograda.

4. policijski službenici Ravnateljstva policije i Policijske uprave vukovarsko-srijemske dana 03. kolovoza 2009. godine identificirali su jednu žrtvu trgovanja ljudima žensku osobu, državljanku Republike Srbije, rođenu 26.08.1990. godine, NSS, radnica, bez zaposlenja. Tijekom postupka identifikacije, navedena žrtva trgovanja ljudima je izjavila da je tijekom svibnja, lipnja i srpnja 2009. godine, a ukupno oko 2,5 mjeseca bila seksualno iskorištavana od strane počinitelja, dvoje NN srpskih državljanina, kontrolirana psihičkim zlostavljanjem i prijetnjama članovima obitelji te primorana koristiti se krivotvorenim osobnim dokumentima kako bi dnevno kroz prisilnu prostituciju u Veneciji, Genovi i drugim gradovima na području Republike Italije mogla zaraditi od 800-1200 Eura i u cijelosti predavati počiniteljima. U svezi navedenog djelatnici Policijske uprave vukovarsko-srijemske podnijeli su nadležnom državnom odvjetništvu u Vukovaru kaznenu prijavu protiv 4 osobe, državljani Srbije osoba zbog počinjenog kaznenog djela „Trgovanje ljudima i ropstvo“ iz članka 175. Kaznenog zakona. Identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima iniciran je program pružanja pomoći i zaštite u kojem je sudjelovao Hrvatski Crveni križ te joj je sukladno vlastitoj odluci, osiguran siguran povratak u Republiku Srbiju u suradnji sa Službom za povratak pri Zavodu za vaspitanje djece i omladine iz Beograda.

5. policijski službenici policijskih tijela u Bosne i Hercegovine u suradnji sa Ravnateljstvom policije MUP-a RH na području Tuzle tijekom kolovoza 2009. godine identificirali su jednu žrtvu trgovanja ljudima, mušku osobu, državljanina Republike Hrvatske, rođenog 1969. godine, SSS, vrtlar, (osoba sa mentalnom retardacijom). Tijekom postupka identifikacije, navedena žrtva trgovanja ljudima je izjavila da je dulje vrijeme bio radno eksploatiran na području Tuzle od strane više državljana Bosne i Hercegovine, protiv kojih je nadležnom tužiteljstvu u Bosni i Hercegovini podnijeta kaznena prijava, zbog počinjenog kaznenog djela Trgovina ljudima iz članka 186. KZ Bosne i Hercegovine. Identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima je iniciran program pružanja pomoći i zaštite u kojem je sudjelovala nevladina organizacija „La Strada“ te je krajem 2009. godine osiguran siguran povratak istom u Republiku Hrvatsku, od strane Ravnateljstva policije

6. dana 29. listopada 2009. godine od strane djelatnika Ravnateljstva policije identificirana je jedna žrtva trgovanja ljudima, ženska osoba, dijete, državljanka Bosne i Hercegovine, rođena 1998. godine. Tijekom postupka identifikacije koji je trajao od lipnja 2009. godine, od strane više institucija uključenih u nacionalni referalni sustav suzbijanja trgovanja ljudima, utvrđeno je kako se na štetu navedene žrtve trgovanja ljudima tijekom boravka u Bosni i Hercegovini u neutvrđenom vremenu od strane više osoba počinjeno kazneno djelo trgovanja ljudima i ropstva na način da je držana u ropstvu sličnom odnosu, kojom prilikom je fizički i psihički te seksualno zlostavljana. Navedeno stanje utvrđeno je uvidom u raspoloživu medicinsku dokumentaciju, socijalnu anamnezu te kaznenu prijavu koju je skrbnica djeteta (određena u ranije pokrenutom postupku pred Centrom za socijalnu skrb u Virovitici) podnijela nadležnoj ustrojstvenoj jedinici ovog Ravnateljstva. Dijete se trenutno nalazi u Domu za djecu i mlađe punoljetnike u Lipiku te je uključeno u program pružanja pomoći i zaštite identificiranim žrtvama trgovanja ljudima koji uključuje i humanitarni boravak, sukladno Zakonu o strancima.

7. od strane nadležnih policijskih tijela u Švicarskoj te policijskih službenika Ravnateljstva policije na području Laufena tijekom studenog 2009. godine identificirana je jedna žrtva trgovanja ljudima, muška osoba, državljanin Republike Hrvatske, rođen 1989. godine, SSS. Tijekom postupka identifikacije, navedena žrtva trgovanja ljudima je izjavila kako je u rujnu i listopadu bio radno eksploatiran na području Laufena od strane dvojice državljana RH, u svezi čega je pokrenuta policijska istraga. Identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima iniciran je program pružanja pomoći i zaštite u kojem sudjeluju nevladine organizacije u Švicarskoj.

8. od strane Ravnateljstva policije na području Zagreba dana 27. studenog 2009. godine identificirana je jedna žrtva trgovanja ljudima, punoljetna ženska osoba, državljanka Republike Srbije, rođena 1991. godine, bez završene škole i zanimanja. Tijekom postupka identifikacije, navedena žrtva trgovanja ljudima izjavila je kako je u studenom bila eksploatirana na području Zagreba od strane dvoje državljana Bosne i Hercegovine na način da je morala činiti kaznena djela (džepne krađe te korištenje krivotvorene putne isprave), u svezi čega su pred nadležnim sudom u Zagrebu provedene istražne radnje (saslušanje svjedoka), dok se policijski izvidi nastavljaju intenzivno provoditi te je podnesena kaznena prijava. Identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima iniciran je program pružanja pomoći i zaštite te u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem i siguran smještaj, koji je samovoljno napustila.

Iz svega navedenog proizlaze zbirni podaci za Republiku Hrvatsku u 2009. godini:

- 8 žrtava trgovanja ljudima (4 državljana Republike Hrvatske, 1 Bosne i Hercegovine i 3 Srbije), od toga su 2 osobe muškog spola i 6 osoba ženskog spola (od kojih je i 1 dijete);
- 5 kaznenih prijava za kazneno djelo „trgovanje ljudima i ropstvo“ iz članka 175. Kaznenog zakona;
- 11 otkrivenih i prijavljenih počinitelja kaznenog djela „trgovanje ljudima i ropstvo“ iz članka 175. Kaznenog zakona.

U cilju učinkovitije identifikacije žrtava trgovanja ljudima, unutar Ministarstva unutarnjih poslova održani su redoviti sastanci 26 policijskih službenika linije rada organiziranog kriminaliteta koji se bave suzbijanjem trgovanja ljudima i 10 državnih odvjetnika specijaliziranih za problematiku trgovanja ljudima. Također, redovito su održavani sastanci 27 graničnih policijskih službenika koji se bave suzbijanjem trgovanja ljudima.

Također, u cilju pojačanja regionalne i međunarodne suradnje u području identifikacije žrtava trgovanja ljudima odvijala se kroz kontinuiranu suradnju Ministarstva unutarnjih poslova s INTERPOL-om i EUROPOLOM te je u cilju jačanja iste u rujnu 2009. godine, održan radni sastanak.

Nadalje, u cilju učinkovitije razmjene saznanja o kriminalitetu trgovanja ljudima te poticanju i razvijanju regionalne suradnje na području suzbijanja kriminaliteta trgovanja ljudima, Ministarstvo unutarnjih poslova RH je tijekom 2009. godine u kontinuitetu ostvarivalo regionalnu policijsku suradnju putem SECI-regionalnog centra u Bukureštu. S tim u svezi predstavnik Ministarstva unutarnjih poslova RH aktivno je sudjelovao na 16. regionalnom radnom susretu policijskih službenika zemalja članica SECI-inicijative, koji je u organizaciji regionalne Radne grupe za suzbijanje trgovanja ljudima pod nazivom „MIRAGE“ održan u Bukureštu tijekom svibnja 2009. godine.

Ured za ljudska prava:

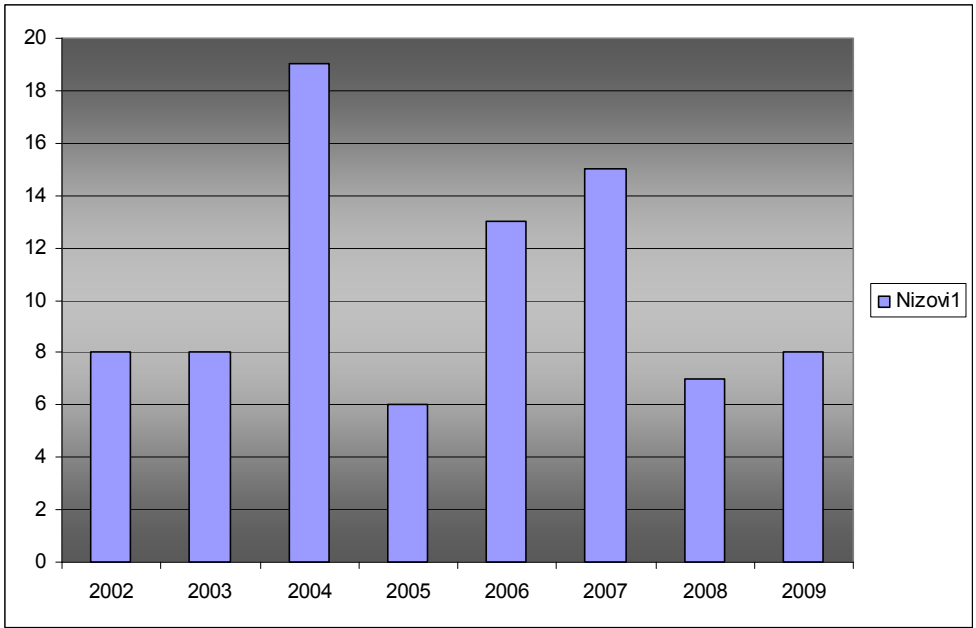
Sukladno svojim obvezama nacionalnog koordinativnog tijela na području suzbijanja trgovanja ljudima, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske vodi objedinjenu evidenciju identificiranih žrtava trgovanja ljudima po dobi, spolu, zemlji porijekla i ostalim relevantnim podacima. Također, u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova i Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske prati evidencije postupaka protiv počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima.

Nadalje, u svrhu podizanja učinkovitosti sustava identifikacije žrtava Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske nastavio je i tijekom 2009. godine suradnju s nevladinim udrugama koje operativno vode besplatni SOS telefon. U cilju formaliziranja navedene suradnje u 2009. godini izrađen je Sporazum između Ureda za ljudska prava, Ministarstva unutarnjih poslova i koordinatora mreže nevladinih udruga PETRA koji je potpisan u siječnju 2010. godine.

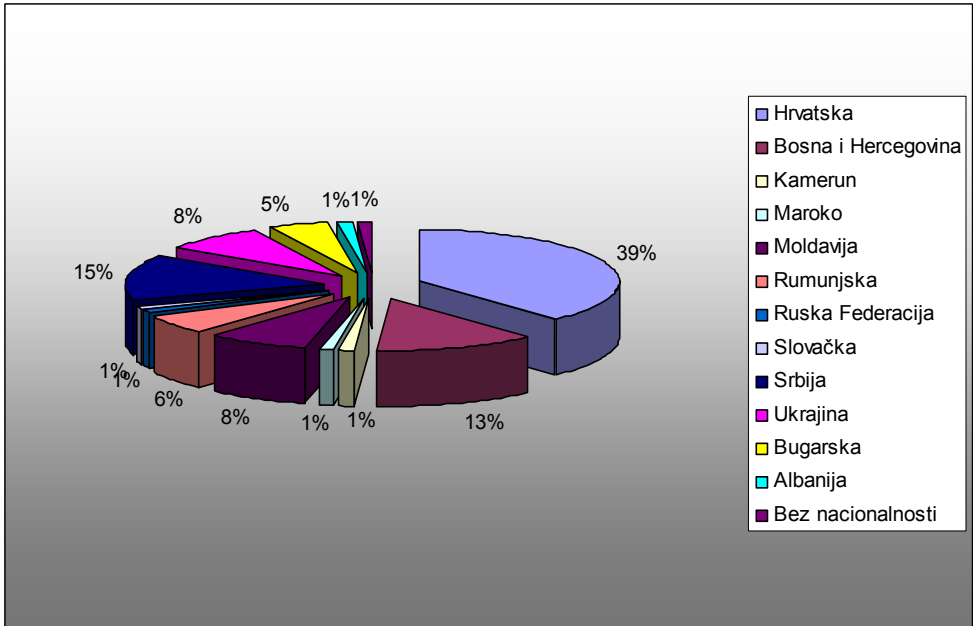
Sukladno bazi podataka o identificiranim žrtvama trgovanja ljudima, u Republici Hrvatskoj je u razdoblju od 2002. do 2009. godine ukupno identificirano 84 žrtve trgovanja ljudima. Tabela prikaz identificiranih žrtava po zemlji porijekla i godini identifikacije slijedi u nastavku:

TABELARNI PRIKAZ IDENTIFICIRANIH ŽRTAVA

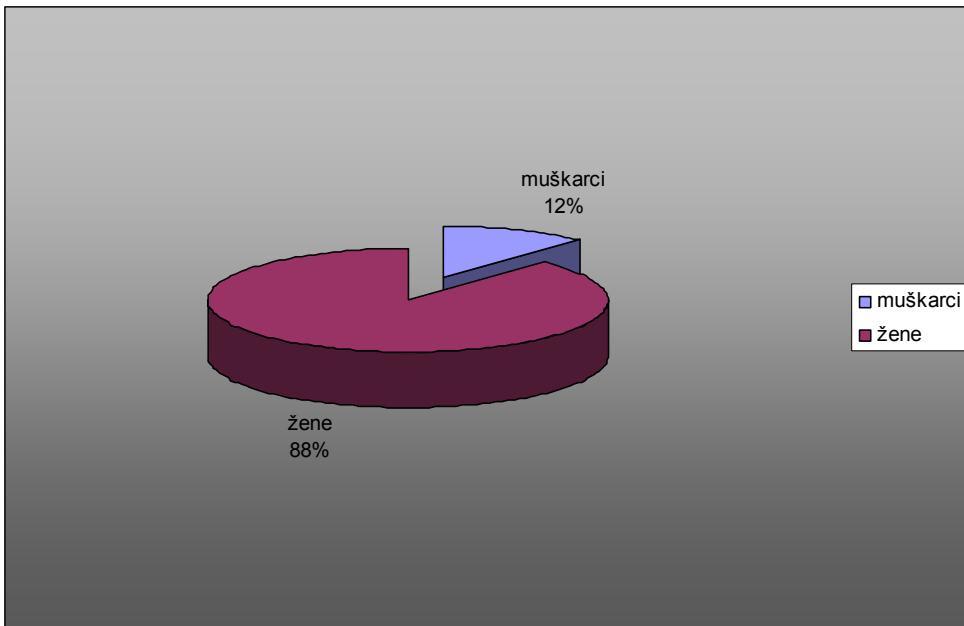
Broj identificiranih žrtava po zemljama porijekla	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hrvatska	2	2	5	3	3	9	4	4
Bosna i Hercegovina	-	1	3	1	1	2	2	1
Kamerun	-	1	-	-	-	-	-	
Maroko	-	-	1	-	-	-	-	
Moldavija	3	1	2	-	-	1	-	
Rumunjska	-	-	3	1	1	-	-	
Ruska Federacija	-	1	-	-	-	-	-	
Slovačka	-	1	-	-	-	-	-	
Srbija	-	1	3	-	1	3	1	3
Ukrajina	2	-	2	-	3	-	-	
Bugarska	-	-	-	1	3	-	-	
Albanija	-	-	-	-	1	-	-	
Bez nacionalnosti	1	-	-	-	-	-	-	
<u>Ukupno 84</u>	8	8	19	6	13	15	7	8

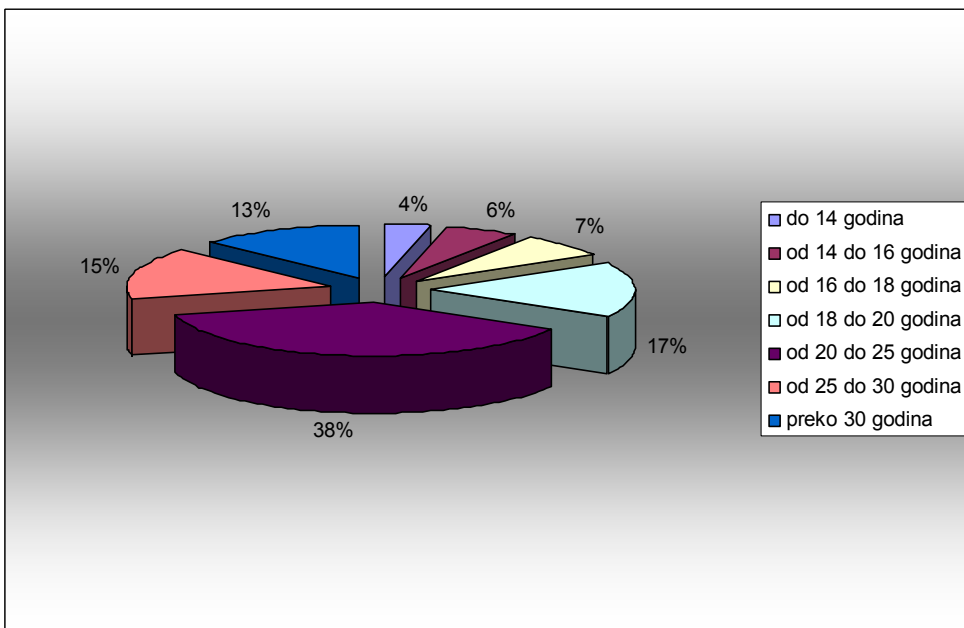
Slika br.1.- Ukupan broj identifikiranih žrtava trgovanja ljudima u razdoblju od 2002.-2009.

Slika br.2.- Udjeli identifikiranih žrtava trgovanja ljudima po državljanstvu u razdoblju od 2002.-2009.

Slika br.3.- Udjeli identificiranih žrtava trgovanja ljudima po spolu u razdoblju od 2002.-2009.

Slika br.4.- Udjeli identificiranih žrtava trgovanja ljudima po starosti u razdoblju od 2002.-2009.

Od 2002. godine, od kada se vode službene evidencije o identificiranim žrtvama trgovanja ljudima do zaključno 2009. godine, u Republici Hrvatskoj je identificirano ukupno 84 žrtava trgovanja ljudima.

Od navedenog broja, u 2009. godini ukupno je identificirano 8 žrtava trgovanja ljudima od kojih su 4 žrtve državljani Republike Hrvatske, 3 Srbije i 1 Bosne i Hercegovine.

OCJENA STANJA

Analizom prikupljenih statističkih podataka, unatrag dvije do tri godine, uočeni su određeni trendovi u ovom području i to povećanje broja muških žrtava trgovanja ljudima u cilju radne eksploatacije te činjenica da Republika Hrvatska postaje sve više država porijekla i destinacije za žrtve trgovanja ljudima, a naročito imajući u vidu približavanje Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije.

Sve nadležne institucije prepoznale su ove trendove te svoj proaktivni rad na suzbijanju trgovanja ljudima prilagodile istima.

Upravo u cilju suzbijanja radne eksploatacije, Ured za ljudska prava u suradnji sa ICMPD-om (Međunarodnom organizacijom za migracije) provodi jednogodišnji projekt „Program potpore sustavu suzbijanja trgovanja ljudima“ sa naglaskom na suzbijanje radne eksploatacije žrtava trgovanja ljudima, unutar kojeg su, uz djelatnike linije rada organiziranog kriminaliteta i policijske službenike za nezakonite migracije, inspektori rada Državnog inspektorata bili glavna ciljana skupina. Kao jedan od značajnijih rezultata ovog projekta je i brošura „Trgovanje ljudima u Republici Hrvatskoj: procjena situacije s posebnim osvrtom na radno iskorištavanje“, a koja je dostupna na web stranici Ureda za ljudska prava www.ljudskaprava-vladarh.hr. Navedena brošura, osim procjene situacije, daje i indikatore za učinkovitiju identifikaciju žrtava radne eksploatacije kao i preporuke za daljnji rad na ovom području.

Kao preporuka daljnjeg rada i jačanja aktivnosti u području identifikacije žrtava trgovanja ljudima, preporuča se nastavak praćenja novih trendova u ovom području te adekvatan odgovor nadležnih institucija na iste u smislu konstantnog proaktivnog rada policije radi identifikacije svih žrtava trgovanja ljudima, a u narednom razdoblju naročito muških žrtava radi radne eksploatacije, žrtava romske nacionalnosti te identifikacije žrtava trgovanja ljudima za vrijeme turističke sezone.

Navedene aktivnosti zasigurno će u budućnosti smanjiti potencijalni rizik od neidentificiranih žrtava trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj.

3. OTKRIVANJE, PROCESUIRANJE I SANKCIONIRANJE POČINITELJA KAZNENOG DJELA TRGOVANJA LJUDIMA

Otkrivanje, procesuiranje te primjena učinkovitih pravnih sankcija za počinitelje kaznenog djela trgovanja ljudima važan je dio uspješnog funkcioniranja sustava suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj.

U ovom području vrlo je važno ostvarenje potpune suradnje institucija uključenih u proces od trenutka identifikacije žrtve do procesuiranja počinitelja. Stoga, mjerama ovog Nacionalnog plana nastoji se učvrstiti već postojeća suradnja između policije, sudaca te državnih odvjetnika.

Ciljevi:

1. Razvijati nove načine prikupljanja statističkih podataka o ovom fenomenu i njegovom procesuiranju

2. Jačanje suradnje policije i državnih odvjetnika kako bi počinitelji kaznenog djela trgovanja ljudima i njihovi pomagatelji bili otkriveni i primjereno kažnjeni

Za provođenje ciljeva unutar poglavlja „Otkrivanje, procesuiranje i sankcioniranje počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima“ Nacionalnog plana, kroz provedbu zadanih mjera i aktivnosti zaduženi su: Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo unutarnjih poslova.

Slijedi prikaz provedenih aktivnosti po nositeljima:

Ministarstvo pravosuđa i Državno odvjetništvo Republike Hrvatske

Predstavnik Državnog odvjetništva Republike Hrvatske redovito informira nacionalnog koordinатора za suzbijanje trgovanja ljudima o dostupnim podacima vezanim za kazneni progon počinitelja kaznenih djela u svezi trgovanja ljudima.

Broj pravomoćnih presuda u 2009. godini:

Tijekom 2009. godine donijeto je 6 presuda u odnosu na 6 počinitelja, i to 5 osuđujućih i 1 oslobađajuća.

Također, kao vrlo značajna je i činjenica da je u rujnu 2009. godine po prvi puta donijeta presuda Općinskog građanskog suda o naknadi štete žrtvi trgovanja ljudima od strane počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima u iznosu od 152.000,00 kn.

Ministarstvo unutarnjih poslova

Nastavljena je pojačana suradnja Državnog odvjetništva Republike Hrvatske s Ministarstvom unutarnjih poslova u radu na konkretnim predmetima u svezi trgovanja ljudima. Poboļšana suradnja očituje se kroz neposrednu suradnju policijskih službenika koji se bave suzbijanjem kaznenih djela u svezi trgovanja ljudima sa zamjenicima državnih

odvjetnika koji su radili na određenim predmetima. Također, održavaju se i redoviti sastanci predstavnika policijskih službenika linije rada organiziranog kriminaliteta koji se bave suzbijanjem trgovanja ljudima i državnih odvjetnika specijaliziranih za problematiku trgovanja ljudima.

Organizacije civilnog društva

Organizacije civilnog društva nastavile su operativno raditi na besplatnoj telefonskoj SOS liniji za suzbijanje trgovanja ljudima **0800 7799 SOS**. Tijekom 2009. godine zaprimljeno je ukupno 3.376 poziva. Od navedenog broja zaprimljeno je 40 konkretnih prijava mogućih slučajeva trgovanja ljudima, koje su prosljeđene Ministarstvu unutarnjih poslova na provjeru.

OCJENA STANJA

Područje procesuiranja počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima delikatan je proces te iznimno važan dio nacionalne strategije suzbijanja trgovanja ljudima. Upravo zbog toga, važno je unaprijediti statistike te način prikupljanja podataka o procesuiranim slučajevima kaznenog djela trgovanja ljudima. Također, u 2009. godini uočen je trend povećavanja izrečenih kaznenopravnih sankcija počiniteljima kaznenog djela trgovanja ljudima kao i dosuđivanje materijalne naknade žrtvi trgovanja ljudima.

Smatramo navedeno dobrim trendom te se i u narednom razdoblju preporuča njegovo jačanje u smislu povećanja broja izrečenih presuda i visine kaznenopravnih sankcija počiniteljima prednje navedenog kaznenog djela.

Ipak, u ovom području postoje određeni nedostaci sustava vezano na neusklađenost dobivenih podataka o sudskim presudama koje nadležna tijela dostavljaju Uredu za ljudska prava, kao nacionalnom koordinativnom tijelu.

Naime, Ministarstvo unutarnjih poslova na temelju praćenja svih identificiranih slučajeva trgovanja ljudima, dostavlja i podatke o podnijetim kaznenim prijavama, podignutim optužnicama te pravomoćnim presudama protiv počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima iz članka 175. Kaznenog zakona.

Isto tako, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, kao nadležno tijelo dostavlja Uredu svoje godišnje podatke o broju prijavljenih osoba, broju optuženja i pravomoćnim presudama za kazneno djelo trgovanja ljudima iz članka 175. Kaznenog zakona.

Analizom zaprimljenih podataka u proteklom razdoblju odnosno unatrag tri godine, Ured za ljudska prava uočio je određene nedosljednosti podataka Državnog odvjetništva i Ministarstva unutarnjih poslova.

Zbog navedenog, u slijedećem razdoblju izazovi se odnose upravo na usklađivanje podataka vezanih uz godišnji broj pravomoćnih i nepravomoćnih presuda po članku 175. Kaznenog zakona, koja bi omogućila pravovremeni i statistički točno analiziranje godišnje donesenih presuda po članku 175. Kaznenog zakona.

4. POMOĆ I ZAŠTITA ŽRTAVA TRGOVANJA LJUDIMA

Pružanje adekvatne pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima središnji je dio sustava suzbijanja trgovanja ljudima. Ono se mora vršiti na način da se žrtvu zaštiti od sekundarne viktimizacije. Pružanje adekvatne pomoći ne zaustavlja se samo na radu u sigurnom skloništu te pružanju psihološke, zdravstvene, socijalne i pravne pomoći već je jedan od važnih elemenata pružanja pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima i osiguravanje njihove reintegracije u društvo te prevencija opasnosti da osoba ponovno postane žrtvom trgovanja ljudima. Upravo u području pružanja pomoći i zaštite žrtvama, organizacije civilnog društva imaju najvažniju ulogu. Zbog kompleksnosti problematike ali i traumatičnosti iskustva kroz koje prolaze žrtve, izrada individualnih programa zahtjeva visoku razinu stručnosti te suradnju nadležnih tijela s organizacijama civilnog društva u radu na ovom osjetljivom dijelu nacionalnog sustava suzbijanja trgovanja ljudima.

Ciljevi:

- 1. Osigurati zaštitu najboljeg interesa za žrtve trgovanja ljudima**
- 2. Osigurati oporavak i reintegraciju žrtava trgovanja ljudima u društvo**
- 3. Učvrstiti kapacitete državnih institucija u suzbijanju trgovanja ljudima i pružanju pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima**
- 4. Osigurati suradnju između državnih institucija i organizacija civilnog društva na državnoj i lokalnoj razini**

Vezano uz pružanje pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima, tijekom 2009. godine poduzete su brojne aktivnosti vezano uz poboljšanje funkcioniranja cjelovitog sustava. U provedbi navedenih ciljeva aktivno su sudjelovala sva nadležna tijela državne uprave uz partnerski odnos i blisku suradnju s organizacijama civilnog društva.

Za provođenje ciljeva unutar poglavlja „Pomoć i zaštita žrtava trgovanja ljudima“ Nacionalnog plana, kroz provedbu zadanih mjera i aktivnosti zaduženi su: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ured za ljudska prava. Kao sunositelji većine mjera navedene su organizacije civilnog društva.

Slijedi prikaz provedbe mjera i aktivnosti po nositeljima:

Ministarstvo unutarnjih poslova

U svim slučajevima identificiranih žrtava trgovanja ljudima, Ministarstvo unutarnjih poslova RH je odmah angažiralo asistenciju organizacija civilnog društva te Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, kako bi se žrtvama osigurala sva potrebna pomoć i zaštita. Stoga su predstavnici organizacija civilnog društva te predstavnici Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi bili u stalnom 24-satnom telefonskom kontaktu s predstavnikom Ministarstva unutarnjih poslova RH nadležnim za rješavanje problematike u svezi trgovanja ljudima.

Policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova su tijekom 2009. godine održavali redovite radne susrete s predstavnicima Hrvatskog Crvenog Križa te predstavnicima drugih nevladinih organizacija, ali i misijom IOM-a iz RH u cilju iniciranja individualiziranih programa pomoći i zaštite identificiranim žrtvama trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj.

U svrhu ispunjavanja programskog cilja zacrtanog predmetnim Nacionalnim planom, a koji se odnosi na osiguranje sigurnog povratka žrtava trgovanja ljudima u zemlju porijekla, Ministarstvo unutarnjih poslova RH je tijekom kolovoza 2009. godine organiziralo siguran

povratak za 2 žrtve trgovanja ljudima u njihove matičnu zemlju. Siguran povratak žrtva trgovanja ljudima u matične zemlje proveden je uz pratnju policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova. Također, krajem godine osiguran je povratak žrtve, hrvatskog državljanina u Republiku Hrvatsku iz Bosne i Hercegovine, koji je uključen u program pružanja pomoći i zaštite u kojem je sudjelovao Hrvatski Crveni križ.

Nastavno na navedeno, krajem 2009. godine identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima, djetetu, državljanici Bosne i Hercegovine je, sukladno odredbama Zakona o strancima, odobren privremeni boravak iz humanitarnih razloga. Do zaključno kraja 2009. godine u Republici Hrvatskoj ukupno su odobrena 4 privremena boravka žrtvama trgovanja ljudima.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je i tijekom 2009. godine osiguralo kontinuitet rada oba službena skloništa za žrtve trgovanja ljudima te nastavilo financirati njihov rad. Za financiranje rada oba nacionalna skloništa utrošeno je ukupno 361.128,00 kn.

Tijekom rada s identificiranim žrtvama trgovanja ljudima, Ministarstvo je financijski podržalo alternativne oblike smještaja tijekom 2009. godine. Alternativni smještaj organizira se prema potrebama svake pojedine žrtve, sukladno važećim propisima iz sustava socijalne skrbi te u okviru kapaciteta kojima raspolaže Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Alternativni smještaj financira se iz redovitih sredstava Državnog proračuna osiguranih za rad Ministarstva u 2009. godini.

U okviru pružanja pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima tijekom 2009. godine provodili su se individualni programi pomoći i zaštite, a koji se primjenjuju prema svakoj identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima i prilagođeni su njezinim specifičnim potrebama. Individualizirani program izrađuje organizacija civilnog društva u suradnji sa nadležnim centrom za socijalnu skrb.

Sukladno Protokolu za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi imenovalo je četiri županijska koordinatore kao članove mobilnih timova za žrtve trgovanja djecom, čija je obveza provedba i koordinacija aktivnosti iz nadležnosti socijalne skrbi u svakom pojedinom slučaju trgovanja djecom na području svake županije.

Kao i prijašnjih godina Ministarstvo je skrbrilo i o zdravstvenoj zaštiti žrtava identificiranih tijekom 2009. godine.

Ured za ljudska prava:

Ured za ljudska prava je, kroz rad Nacionalnog odbora te posebice kroz sjednice Operativnog tima Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima, uključen u cjelokupni program pomoći i zaštite svake pojedine žrtve trgovanja ljudima. Nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima, kao voditelj Operativnog tima, uključen je i u rješavanje konkretnih problema koji se javljaju u svakom pojedinom novoidentificiranom slučaju trgovanja ljudima te u suradnji s nadležnim tijelima, odnosno drugim članovima Operativnog tima razmatra mogućnosti daljnjih postupanja vezano uz svaku žrtvu pojedinačno. Upravo kroz rad nacionalnog koordinatore i Operativnog tima u svim slučajevima trgovanja ljudima identificiranim tijekom 2009. godine koordiniran je rad svih sudionika uključenih u program pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima.

Nadalje, u okviru redovitog, godišnjeg natječaja za prijavu projekata udruga u Republici Hrvatskoj za dodjelu financijske potpore u okviru raspoloživih sredstava Državnog proračuna za 2009. godinu na poziciji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, od ukupno 12 prioritetnih područja 2 su se odnosila na suzbijanje trgovanja ljudima i to:

- projekti obrazovanja ciljanih skupina o trgovanju ljudima i
- projekti jačanja lokalnih kapaciteta u suzbijanju trgovanja ljudima.

Unutar navedenih prioritetnih područja financirano je 8 projekata s ukupnim iznosom od 240.000,00 kn.

Organizacije civilnog društva

Hrvatski Crveni križ zbrinuo je u nacionalnom skloništu ukupno 4 žrtve trgovanja ljudima (3 državljana Republike Hrvatske i 1 državljanka Bosne i Hercegovine).

Osim osoba koje su bile smještene u skloništu, Hrvatski Crveni križ je nastavio skrbiti o dvije žrtve trgovanja ljudima identificirane u studenom i prosincu 2008. godine. S obzirom da su obje žrtve hrvatske državljanke, bile su u mogućnosti biti smještene unutar vlastite obitelji, a pružani su im svi ostali dostupni oblici pomoći kao: psihosocijalna pomoć, psihološko savjetovanje i terapija te liječnički pregledi i humanitarna pomoć. Osim navedenog napravljen je plan reintegracije žrtava te je jedna od njih nastavila školovanje i upisala tečaj koji je financiran od strane Ureda za ljudska prava. Također su tijekom godine, prema potrebi angažirani vanjski suradnici u postupku reintegracije i suradnici za potrebe okupacione terapije, čiji je zadatak bio dodatno osnaživati korisnike kroz razne aktivnosti i pratiti napredak u postupku njihovog ponovnog uključivanja u društvo.

Mreža nevladinih organizacija PETRA je i u 2009. godini nastavila aktivan rad na pružanju direktne pomoći žrtvama trgovanja ljudima putem individualiziranih programa prilagođenih specifičnim potrebama žrtava. Tako je u ovoj godini podrška pružena u području zdravstvene i socijalne skrbi (u suradnji sa Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi), pomoći pri školovanju i zapošljavanju, pomoć pri kontaktu sa policijom te dobivanju državljanstva (u suradnji sa Ministarstvom unutarnjih poslova). Također, pomoć je žrtvama pružana i putem psihološke i pravne potpore pri sudskim postupcima.

OCJENA STANJA

Aktivnosti nadležnih tijela u području pružanja pomoći i zaštite u potpunosti odgovara trenutnim potrebama Republike Hrvatske, te je adekvatno s obzirom na broj identificiranih žrtava.

U 2009. godini kao poboljšanje i jačanje ovog dijela sustava suzbijanja trgovanja ljudima dodatno su obrazovani članovi mobilnih timova za pružanje prvih oblika pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima.

U ovom području u narednom razdoblju dodatno će se raditi na programima reintegracije žrtava trgovanja ljudima u društvo.

5. PREVENCIJA

Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje 2009. do 2011. godine veliku pozornost posvetio je mjerama koje imaju za cilj prevenciju trgovanja ljudima i podizanje javne svijesti o ovom problemu. Preventivno djelovanje je, uz obrazovanje ciljanih skupina, izuzetno važna karika u sveobuhvatnom pristupu suzbijanju trgovanja ljudima. Naime, informiranost i upućenost u problematiku jedan je od osnovnih preduvjeta za suzbijanje ovog fenomena. Cilj preventivnog djelovanja je ne samo upućivanje javnosti na postojanje ovog problema, već i nastojanje pružanja informacija ciljanim skupinama kako bi u kritičnom trenutku znali prepoznati ovaj fenomen.

Ispunjavajući ciljeve i aktivnosti zadane ovim poglavljem prednje navedenog Nacionalnog plana provedene su brojne javne kampanje, seminari, okrugli stolovi i edukacije.

Ciljevi:

- 1. Podizati javnu svijest o problematici trgovanja ljudima**
- 2. Provođenje znanstvenih istraživanja o problematici trgovanja ljudima i najnovijim trendovima**

Za provođenje ciljeva unutar poglavlja „Prevencija“ Nacionalnog plana, kroz provedbu zadanih mjera i aktivnosti zaduženi su: Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ured za ljudska prava. Kao sunositelji većine mjera navedene su organizacije civilnog društva.

Slijedi prikaz provedbe mjera i aktivnosti po nositeljima:

Ministarstvo unutarnjih poslova

U cilju podizanja svijesti javnosti o pojavi trgovanja ljudima i njenim posljedicama, Ministarstvo unutarnjih poslova je tijekom 2009. godine učinilo dostupnim plakate, letke i brošure o suzbijanju trgovanja ljudima, izloživši ih na vidnim mjestima na svim graničnim prijelazima u Republici Hrvatskoj, kao i po uredima ustrojstvenih jedinica u svim policijskim upravama, koji se bave problematikom stranaca, suzbijanjem nezakonitih migracija te organiziranog kriminaliteta. Prednje navedeni preventivni materijali, izrađeni u okviru nacionalne strategije suzbijanja trgovanja ljudima, izloženi su i na svim cestovnim, zračnim i pomorskim graničnim prijelazima, a namijenjeni su i za distribuciju građanima. Također su svi podaci vezani za aktivnosti Ministarstva unutarnjih poslova u provedbi nacionalne strategije suzbijanja trgovanja ljudima objavljeni i redovno ažurirani na web stranicama Ministarstva unutarnjih poslova: www.mup.hr.

U cilju kontinuiranog rada na senzibiliziranju javnosti o problematici trgovanja ljudima predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova sudjelovali su tijekom 2009. godine na okruglim stolovima, tribinama, televizijskim i radio programima u kojima se obrađivala tema o prevenciji kriminaliteta trgovanja ljudima.

Cijeneći preporuke iz prijašnjih izvješća State Department-a u Republici Hrvatskoj je tijekom 2009. godine na području svih Policijskih uprava na moru (Pula, Rijeka, Zadar, Split i Dubrovnik) provedeno više preventivnih policijskih akcija s ciljem mogućeg utvrđivanja veza između organizirane prostitucije i trgovanja ljudima.

Kao jedna od novijih aktivnosti, na području Zagreba i Međimurske županije provodile su se policijske akcije preventivno-represivnog karaktera kojima je obuhvaćeno prosjačenje Roma. S tim u vezi policija je tiskala i preventivno-edukacijski letak na romskom i hrvatskom jeziku, a u provedbi akcija se surađivalo sa nadležnim Centrima za socijalnu skrb.

Ured za ljudska prava:

Ured za ljudska prava, uz provođenje vlastitih kampanja usmjerenih na suzbijanje trgovanja ljudima, surađivao je sa svim nadležnim tijelima te s organizacijama civilnog društva u provedbi njihovih preventivnih aktivnosti. Ured je nastavio s emitiranjem TV spotova vezanih uz suzbijanje trgovanja ljudima izrađenih u okviru CARDS projekta „Suzbijanje trgovanja ljudima“ u 2008. godini koji su usmjereni na potencijalne usluga žrtava trgovanja ljudima (žena, muškaraca i djece), kao i TV spotova snimljenih u prijašnjim kampanjama Ureda za ljudska prava „Zaustavimo trgovanje ljudima“ i „Zaustavimo trgovanje djecom“.

Djelatnici Ureda za ljudska prava sudjelovali su na okruglim stolovima, tribinama, televizijskim i radio programima u kojima se obrađivala tema suzbijanja trgovanja ljudima. Također, Ured redovito ažurira svoju web stranicu na kojoj su široj javnosti dostupni osnovni podaci o fenomenu trgovanja ljudima, nacionalni strateški dokumenti kao i aktivnosti Ureda u ovom području.

Isto tako, u cilju prevencije ovog fenomena Ured za ljudska prava organizirao je brojne edukativne radionice za različite ciljane skupine i to: djelatnike vojne policije, instruktore za obuku pripadnika hrvatskih oružanih snaga koji odlaze u mirovne misije UN-a, učenike i studente, djecu i mlađe punoljetne osobe u Domu za djecu s poremećajima u ponašanju, članove mobilnih timova, pravosudne i turističke djelatnike, djelatnike i zaposlenike Ureda za podršku svjedocima i žrtvama.

Ukupno je u 2009. godini Ured organizirao 17 edukacija koje je ukupno pohađalo oko 550 polaznika.

Navedene edukacije detaljnije su obrađene pod poglavljem 6. „Obrazovanje“ ovog Izvješća.

Ured za ljudska prava je povodom obilježavanja 18. listopada (Europskog dana suzbijanja trgovanja ljudima) organizirao javno događanje na Cvjetnom trgu u Zagrebu. Tijekom navedene manifestacije organizacije civilnog društva i međunarodne organizacije u Republici Hrvatskoj prezentirale su svoje projekte i aktivnosti na području suzbijanja trgovanja ljudima. Navedenim događanjima nazočila je i predsjednica Vlade Republike Hrvatske, gđa. Jadranka Kosor te predsjednica Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima i potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske, gđa Đurđa Adlešić.

Organizacije civilnog društva

Članice mreže nevladinih udruga PETRA svoje su aktivnosti provodile putem javnih akcija, kampanje podizanja javne svijesti i edukacija ciljanih skupina.

Organizacije civilnog društva također su sudjelovale u obilježavanju Europskog dana suzbijanja trgovanja ljudima te su distribuirale publikacije i edukativne materijale na temu suzbijanja trgovanja ljudima.

OCJENA STANJA

U području prevencije smatra se značajnim daljnje poduzimanje aktivnosti Ministarstva unutarnjih poslova vezano uz eventualno utvrđivanje veze između organizirane prostitucije i trgovanja ljudima na dalmatinskoj obali za vrijeme turističke sezone.

Također, važno je i da TV spotovi izrađeni unutar jedne preventivne kampanje ne budu vezani samo uz njezino trajanje, već da se i dalje kontinuirano upotrebljavaju u cilju podizanja javne svijesti o ovom problemu.

Kao primjeri dobre prakse navedenog ističu se Ured za ljudska prava, Ministarstvo unutarnjih poslova te organizacije civilnog društva.

Za preporuke u daljnjem radu, a u skladu sa već istaknutim prepoznatim trendovima u ovom području, ističu se osmišljavanje preventivnih kampanja radne eksploatacije muških žrtava trgovanja ljudima.

6. OBRAZOVANJE

Uz prevenciju, obrazovanje ciljanih skupina predstavlja još jedan vrlo važan nerepresivni dio cjelokupne strategije suzbijanja trgovanja ljudima uspostavljene u Republici Hrvatskoj. Konstantan rad na obrazovanju usko je povezan sa prevencijom trgovanja ljudima i pridonosi povećanoj vidljivosti ovog fenomena.

Upravo iz navedenog razloga obrazovanje ciljanih skupina predviđeno je i mjerama i aktivnostima Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine. Znanje o problematici trgovanja ljudima relevantnih institucija, ali i osoba koje su u svojem području stručnosti direktno zadužene za problematiku suzbijanja trgovanja ljudima značajan je preduvjet stvaranja i provođenja mjera radi njegovog suzbijanja.

U cilju provedbe navedenog, Nacionalnim planom za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine predviđen je nastavak provedbe obrazovnih programa

Cilj:

1. Nastaviti obrazovanje ciljanih skupina o trgovanju ljudima na nacionalnoj i međunarodnoj razini

Za provođenje cilja unutar poglavlja „Obrazovanje“ Nacionalnog plana, kroz provedbu zadanih mjera i aktivnosti zaduženi su: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ured za ljudska prava. Kao sunositelji većine mjera navedene su organizacije civilnog društva.

Slijedi prikaz provedbe mjera i aktivnosti po nositeljima:

Ministarstvo unutarnjih poslova

Ministarstvo unutarnjih poslova RH realiziralo je tijekom 2009. godine mnogobrojne edukativne sadržaje, tematski usmjerene na problematiku suzbijanja trgovanja ljudima te je provedena edukacija za ukupno 2167 policijskih službenika, i to:

-od navedenog broja 1315 je prošlo različite oblike edukacije na Visokoj policijskoj školi (studenti u okviru kolegija „Migracije i kriminalitet“ te kao polaznici tečajeva za graničnu i prometnu policiju odnosno kao policijski službenici za maloljetničku delinkvenciju),

-ostali broj policijskih službenika educiran je u sklopu različitih projekata nastavka provođenja sustavnog obrazovanja u Policijskim upravama u modelu treninga za trenere-multipliciranje stečenih znanja.

Također, pripadnici Ministarstva unutarnjih poslova školovali su se u Policijskoj akademiji u Makedoniji, TADOC akademiji u Turskoj te ILEA akademiji u Budimpešti, a edukacije su organizirale različite agencije za provedbu zakona iz SAD te različite međunarodne organizacije.

Nastavljen je projekt zajedničke edukacije državnog odvjetništva i policije, te su u Pravosudnoj akademiji te Ravnateljstvu policije održane dvije zajedničke edukacije za tim od 26 kriminalističkih službenika i 10 državnih odvjetnika.

Nadalje, s ciljem multipliciranja stečenog znanja o suzbijanju trgovanja ljudima, 26 policijskih službenika linije rada suzbijanja organiziranog kriminaliteta koji su u policijskim upravama određeni za praćenje problematike trgovanja ljudima, tijekom 2009. godine su u

kontinuitetu nastavili s daljnjom provedbom senzibilizacije policijskih službenika u policijskim upravama na temu suzbijanja trgovanja ljudima.

Policija je educirala i 28 policijskih službenika kao podršku radu mobilnih timova za pružanje pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima.

Također, nastavljen je integralni trening u projektu Integriranog upravljanja granicom (IBM) kojim su pored granične policije obuhvaćena i Carinska uprava. Projekt se provodi u suradnji sa IOM-om.

Kao naročito značajno, ističe se i sudjelovanje Policije u edukaciji kontingenta mirovnih snaga Hrvatske vojske prije upućivanja u misije NATO-a u Afganistanu.

Isto tako, u okviru provedbe nacionalne strategije suzbijanja trgovanja ljudima nastavljeno je tijekom 2009. godine i obrazovanje drugih ciljanih skupina (diplomatsko-konzularno osoblje, djelatnici sustava socijalne skrbi, liječnici, suci, državni odvjetnici, predstavnici organizacija civilnog društva, Ministarstva obrane-službenici u mirovnim misijama), pri čemu su u svojstvu predavača sudjelovali nadležni policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova RH.

Ministarstvo pravosuđa

Pravosudna akademija je u suradnji sa Uredom za ljudska prava organizirala seminar „Sustav suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj“ za polaznike Pravosudne akademije.

Također, u regionalnim županijskim centrima za edukaciju (Rijeka, Split, Osijek i Zagreb) organizirane su 4 radionice na temu suzbijanja trgovanja ljudima za polaznike s područja cijele Republike Hrvatske. Na navedenim edukacijama sudjelovalo je 70 sudaca i državnih odvjetnika.

Kao što je već prije naznačeno održali su se i sastanci državnog odvjetništva i policije, kao nastavak projekta zajedničke edukacije.

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

Ministarstvo je nastavilo s redovitom provedbom programa obrazovanja o trgovanju ljudima diplomatsko-konzularnog osoblja u okviru redovitih nastavnih programa Diplomatske akademije.

Također, Uprava za konzularne poslove provodi edukacije na temu prepoznavanja potencijalne žrtve trgovanja ljudima, kao sastavni dio priprema diplomatskog i konzularnog osoblja prije upućivanja na mandat, a naročito u one zemlje koje su prepoznate kao zemlje porijekla ili destinacije za žrtve trgovanja ljudima.

Ministarstvo obrane

U Obučnom središtu za međunarodne vojne operacije redovito se, pa tako i tijekom 2009. godine, provodi izobrazba na temu suzbijanja trgovanja ljudima u sklopu tečaja za UN-ove promatrače, a koji program izobrazbe je certificiran od strane Odjela za mirovne operacije UN-a. Obrazovanje o ovoj tematici dio je obveznog obrazovnog modula te se kao takav odrađuje i na obukama za časnike koji odlaze u UN-ove mirovne misije.

Ovu izobrazbu u 2009. godini prošli su svi pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske koji su upućivani u mirovne misije UN-a kao vojni promatrači, stožerno osoblje i pripadnici hrvatskog kontingenta u misiji UNDOF-a.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

U okviru rada Agencije za odgoj i obrazovanje, s ciljem senzibiliziranja, upoznavanja i obrazovanja odgojno-obrazovnih radnika, odgojitelja, učitelja, stručnih suradnika i nastavnika u predškolskom odgoju, osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju te u učeničkim domovima, tijekom 2009. godine održano je ukupno 5 dvodnevni stručni skupova u Trogiru, Orahovici, Koprivnici, Šibeniku i Rijeci.

Unutar navedenih stručni skupova obrađene su slijedeće teme: iskustva Republike Hrvatske u suzbijanju trgovanja ljudima i uspostavljeni nacionalni referalni sustav, preventivni programi u školstvu te uloga odgojno-obrazovnog procesa u prevenciji trgovanja ljudima, migracije i povezanost sa opasnošću od trgovanja ljudima.

Ured za ljudska prava

U svrhu provedbe obrazovanja ciljanih skupina u okviru Natječaja Ureda za ljudska prava za prijavu projekata i programa udruga u Republici Hrvatskoj za dodjelu financijske potpore u okviru raspoloživih sredstava Državnog proračuna za 2009. godinu, kao jedan od prioriteta određeni su i projekti obrazovanja ciljanih skupina (policijskih službenika, državnih odvjetnika, sudaca, zdravstvenih i socijalnih djelatnika, vojnih osoba, predstavnika civilnog društva, turističkih djelatnika, diplomatsko-konzularnog osoblja i studenata) o suzbijanju trgovanja ljudima.

U navedenom prioritetu financirano je ukupno 4 projekta, sa sredstvima u visini od 120.000,00 kn.

Ured je u ispunjavanju svoje uloge nacionalnog koordinativnog tijela, i u 2009. godini nastavio svoj opsežan rad na obrazovanju svih ciljanih skupina zadanih Nacionalnim planom za suzbijanje trgovanja ljudima te su tako provedene slijedeće edukacije:

- u studenom 2009. godine u Splitu je u prostorijama Info zone u organizaciji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske održan seminar za turističke djelatnike na temu: „Kako prepoznati žrtvu trgovanja ljudima?“, ukupno 10 polaznika,
- u studenom 2009. godine u Zagrebu, u prostorijama Vojarne Croatia, u organizaciji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske i Glavnog stožera OSRH, Odjel vojne policije održan je seminar za djelatnike vojne policije (13 kontingent vojne policije OSRH koji odlazi u misiju ISAF u Afganistan) na temu: "Kako prepoznati žrtvu trgovanja ljudima", ukupno 40 polaznika,
- u studenom 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske i Ministarstva pravosuđa, u prostorijama Pravosudne akademije u Zagrebu održan je seminar za pravosudne djelatnike i zaposlenike Ureda za podršku svjedocima i žrtvama pod nazivom "Suzbijanje trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj", ukupno 17 polaznika,
- u studenom 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske i Pravnog fakulteta u Splitu, održano je predavanje za studente pod nazivom „Suzbijanje trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj“, prisutno 70 polaznika,
- u listopadu 2009. godine na Cvjetnom trgu u Zagrebu, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske obilježio je Europski dan suzbijanja trgovanja ljudima 18.10.,
- u rujnu 2009.g. u Donjoj Stubici (Terme Jezerčica), u organizaciji Centra za podršku i razvoj civilnog društva „Delfin“, a uz financijsku podršku Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, održan je seminar pod nazivom „Multidisciplinarni tim – generator prevencije trgovanja ljudima“, ukupno 25 polaznika,

- u srpnja 2009. godine Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske je organizirao studijsku posjetu za nacionalnog koordinatora i predstavnike institucija Republike Crne Gore zaduženih za suzbijanje trgovanja ljudima,
- u lipnju 2009. godine Ured za ljudska prava je u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova i Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi, u prostorijama znanstveno – obrazovnog centra Ministarstva unutarnjih poslova, u Uslužnoj jedinici u Valbandonu, organizirao seminar za članove mobilnih timova za pružanje prvih oblika pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima, ukupno 18 polaznika,
- u svibnju 2009. godine u Samostanu Milosrdnih sestara svetog Križa u Đakovu, u okviru radnog susreta sa predstavnicama Zajednice, održano je predavanje na temu „Upoznavanje s fenomenom trgovanja ljudima“, prisutno 25 polaznika,
- u svibnju 2009. godine u prostorijama znanstveno – obrazovnog centra Ministarstva unutarnjih poslova, Ured za ljudska prava je u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova i Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi organizirao u Uslužnoj jedinici u Valbandonu, seminar za članove mobilnih timova za pružanje prvih oblika pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima, ukupno 19 polaznika,
- u travnju 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava održane su radionice u OŠ A. Augustinčića i OŠ Gustava Krkleca, ukupno 31 polaznik,
- u veljači 2009. godine, u Dječjem domu Zagreb, Nazorova 49 (u Podružnicama „Laduč“, „A.G. Matoš“, i „I.G. Kovačić“) Ured za ljudska prava je organizirao radionice u Domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, ukupno 51 polaznik,
- u veljači 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava održan je seminar za djecu i mlađe punoljetne osobe u Domu za djecu s poremećajima u ponašanju (Dom Dugave), ukupno 20 polaznika,
- u veljači 2009. godine u suradnji Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske i VI. gimnazije „Marko Marulić“ u Splitu u prostorijama VI gimnazije „Marko Marulić“ održane su dvije radionice na temu „Upoznavanje sa fenomenom trgovanja ljudima“, ukupno 50 polaznika,
- u siječnju 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava održan je seminar za policijske službenike kriminalističke policije koji su u Policijskim upravama zaduženi za rad na identifikaciji žrtava trgovanja ljudima, otkrivanju i procesuiranju inkriminiranih radnji i počinitelja u svezi kaznenog djela trgovanja ljudima, ukupno 28 polaznika,
- u siječnju 2009. godine u organizaciji Ureda za ljudska prava održan je seminar za djelatnike vojne policije na temu: "Kako prepoznati žrtvu trgovanja ljudima", ukupno 30 polaznika.

Unutar svih provedenih predavanja, radionica i seminara ukupno je educirano oko 550 polaznika.

Organizacije civilnog društva

1. Aktivnosti Hrvatskog Crvenog križa

Kako bi podigao svijest mladih o ovoj problematici, već duži niz godina sustavno provodi radionice među tom najugroženijom skupinom. Od siječnja do prosinca 2009. godine educirani treneri proveli su 221 radionica na kojima je sudjelovalo 4517 djece i mladih iz klubova mladeži Crvenog križa, ljetnih kampova, domova za nezbrinutu djecu, osnovnih i srednjih škola te vrtića.

U sklopu preventivnih radionica djeca su izrađivala likovne radove na temu «Trgovanje ljudima» te je oko 100 radova bilo izloženo u 8 dječjih knjižnica u gradu Zagrebu te u

prostorijama Gradskog društva Crvenog križa Novi Vinodolski. Od 14 najboljih radova tiskan je kalendar za 2010. godinu koji je podijeljen svim školama i Gradskim društvima koja su sudjelovala u ovoj aktivnosti.

Kako bi se povisila svijest građana Republike Hrvatske o ovoj problematici, Hrvatski Crveni križ kao i Gradska društva Crvenog križa (GDCK) su provodila različite aktivnosti na javnim površinama i to: izložbe dječjih radova kao i radionice na javnim površinama pri čemu su volonteri dijelili letke i drugi informativni/edukativni materijal. Povodom Europskog dana suzbijanja trgovanja ljudima, GDCK Split i Organizacija za integritet i prosperitet Split su organizirali akciju «ŠUTNJA = ODOBRAVANJE!» u sklopu koje su 84 volontera formirala živi lanac na tak način simbolizirajući 84 žrtve u RH.

Kako bi se povećala dostupnost mjerama opreza pri kontaktu s nepoznatim osobama i sigurnoj uporabi Interneta, Hrvatski Crveni križ je tiskao plakate koji su distribuirani po nižim razredima OŠ u kojima su provođene edukativne radionice na tu temu.

Hrvatski Crveni križ je, u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, održao 6 seminara iz područja «Humane vrednote-odgoj za humanost» u sklopu kojega su 172 nastavnika, profesora i stručna suradnika prošla radionicu na temu «Prevenција trgovanja ljudima».

2. Aktivnosti mreže nevladinih udruga PETRA

Mreža PETRA najveći dio svojih aktivnosti posvećuje upravo prevenciji kroz obrazovanje ciljanih skupina te je tako u 2009. godini od strane 7 članica (udruga) mreže organizirano ukupno 35 obrazovnih radionica, treninga, seminara i okruglih stolova na kojima je prisustvovalo ukupno 800 polaznika.

Navedene edukacije organizirane su za različite ciljane skupine definirane Nacionalnim planom za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje 2009-2011. godine.

Pored organiziranja vlastitih aktivnosti članice mreže PETRA sudjelovale su na seminarima i treninzima za ciljane skupine određene Nacionalnim planom za suzbijanje trgovanja ljudima i kao predavačice.

OCJENA STANJA

Provođenje edukativnih aktivnosti tradicionalni je dio uspostavljenog sustava suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj, te je jedan od dijelova sustava unutar kojeg je suradnja državnih institucija i nevladinih udruga posebno vidljiva. U 2009. godini provedene su edukacije za sve ciljane skupine predviđene ovim poglavljem predmetnog Nacionalnog plana.

U narednom razdoblju planira se nastavak provođenja edukacija za sve ciljane skupine, a naročita pozornost preporuča se posvetiti educiranju pravosudnih djelatnika i pripadnika kontingenta mirovnih snaga Hrvatske vojske prije upućivanja u misije NATO-a u Afganistanu te pripadnika romske populacije. Naime, kako je već istaknuto, konstantna edukacija pravosudnih djelatnika nužna je radi poboljšanja u vođenju statistike vezane uz sudske postupke za kazneno djelo trgovanja ljudima iz članka 175. Kaznenog zakona. Isto tako, radi podizanja svijesti skupine koja ima potencijalnu mogućnost doći u kontakt sa žrtvama trgovanja ljudima preporuča se edukacija pripadnika kontingenta mirovnih snaga Hrvatske vojske.

Također, analizirajući trendove u području identifikacije žrtava trgovanja ljudima, ali i anticipirajući nove trendove koji se prvenstveno očituju u povećanom broju identificiranih žrtava trgovanja ljudima romske nacionalnosti u 2010. godini, smatramo potrebnim pojačati preventivni rad kroz edukaciju ove ciljane skupine. Upravo zbog specifičnosti romske populacije te njihovoj društvenoj izoliranosti veliki je izazov u budućem razdoblju utjecati na prevenciju trgovanja ljudima u ovoj ciljanoj skupini.

7. MEĐUNARODNA SURADNJA

Usprkos činjenici da je sustav suzbijanja trgovanja ljudima uspostavljen u Republici Hrvatskoj usuglašen sa najnovijim trendovima i europskim standardima na ovom području, sve nadležne institucije iskazuju spremnost za konstantnim radom na njegovom poboljšanju u cilju pružanja još bolje pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima kao i uspostavljanjem još efikasnijih pravnih okvira za kazneni progon i sankcioniranje počinitelja. Imajući navedeno u vidu, aktivno sudjelovanje svih nadležnih institucija na regionalnim i međunarodnim inicijativama suzbijanja trgovanja ljudima, te daljnje poboljšanje već uspostavljene bilateralne i multilateralne suradnje od izuzetnog je značaja radi stalnog preispitivanja uspostavljenih mehanizama te implementacije primjera dobre prakse u hrvatski sustav suzbijanja trgovanja ljudima. Zbog navedenog, sva tijela uključena u sustav suzbijanja trgovanja ljudima kao i međunarodne organizacije, aktivno su sudjelovale u regionalnim i međunarodnim inicijativama u cilju prikupljanja novih znanja te primjera dobre prakse koji će obogatiti i unaprijediti nacionalni sustav suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj.

Cilj:

1. Sustavna suradnja Republike Hrvatske s drugim državama i međunarodnim organizacijama na području suzbijanja trgovanja ljudima

U svrhu ispunjavanja ovog cilja Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2009. godinu, a koji se odnosi na unaprjeđivanje međunarodne suradnje u području suzbijanja trgovanja ljudima, tijekom 2009. godine ističu se niže navedene aktivnosti nadležnih državnih tijela:

Ministarstvo unutarnjih poslova

Ministarstvo unutarnjih poslova RH tijekom 2009. godine u kontinuitetu aktivno sudjelovalo u svim regionalnim i međunarodnim inicijativama, kao i u provedbi brojnih aktivnosti međunarodnih tijela i organizacija na području suzbijanja trgovanja ljudima (suradnja u okviru Interpola, Europola, SECI-regionalnog centra iz Bukurešta suradnja u okviru CEI, Jadransko-jonske inicijative, kao i suradnja sa međunarodnim organizacijama IOM-om, ICMPD, UNDP, UNODC).

Najvažniji međunarodni projekti u kojima sudjeluje Ministarstvo unutarnjih poslova:

u vremenu od 23.-25. veljače 2009. u okviru nastavka projekta UNODC-a održan je radni susret predstavnika policija, tužiteljstava te sudova nadležnih za suzbijanje trgovanja ljudima u Tirani (Albanija) na kojem su se predstavnici zemalja sudionica ponovo okupili kako bi odredili provedivost preporuka Konferencije iz Stubičkih Toplica. Na navedeni radnom sastanku sudjelovali su predstavnici USKOK-a i ovog Ministarstva koji su i ranije bili uključeni u provedbu projekta te predstavnici zemalja Regije, kao i predstavnici veleposlanstva Velike Britanije u Albaniji, OSCE-a, SECI-a, predstavnika Ministarstva unutarnjih poslova Norveške, BSEC-a iz Rumunjske, UNODC-a kancelarije iz Beča, SEE RCFFOC, MARRI-a, PAMECA-e i SEPCA-e.

- u vremenu od 27. do 29. travnja 2009. godine u Osijeku je održana transnacionalna radionica, u kojoj su na nacionalnoj razini, uz Vladin Ured za ljudska prava, Ministarstvo unutarnjih poslova, Državno odvjetništvo, sudjelovale i organizacije civilnog društva, a

namjera u svezi spomenute aktivnosti bila je razmijeniti iskustva i naučene lekcije sa studijskih putovanja, raspraviti o trenutnoj suradnji s naglaskom na povratak žrtava trgovanja ljudima, kao i ažurirati TRM listu kontakata,

- dana 19. svibnja 2009. godine u SECI Regionalnom centru u Bukureštu održan je 16. radni sastanak „MIRAGE“ radne skupine s ciljem kako bi se usvojio prijedlog Nacrta godišnjeg izvješća spomenute radne skupine, na polju suzbijanja trgovanja ljudima i krijumčarenja ljudi,

- dana 01. do 04. lipnja 2009. godine u Ohridu, Makedonija u organizaciji ICMPD u okviru projekta „Program za podršku razvoja transnacionalnog referalnog mehanizma za žrtve trgovanja ljudima u JI Europi“ održan je završni Regionalni seminar,

- dana 11. i 12. lipnja 2009. godine u Rimu je u sklopu ISEC projekta 2007 (ex AGIS) pod nazivom „Prevenција i suzbijanje trgovanja ljudima i jačanje zaštite žrtava kroz operativnu mrežu i suradnju te multidisciplinarnе zajedničke treninge stručnjaka na suzbijanju trgovanja ljudima zemalja članica EU, zemalja kandidata i susjednih zemalja“ pod vodstvom Policije kraljevine Belgije, MUP-a Republike Italije te Međunarodne organizacije za migracije održan 3. regionalni seminar koji je bio usmjeren na iznalaženje rješenja za učinkovitu borbu protiv trgovanja ljudima,

- od 29. lipnja do 04. srpnja 2009. godine predstavnik Ministarstva unutarnjih poslova sudjelovao je u radnom posjetu državnim tijelima i organizacijama civilnog društva Švicarske u organizaciji Mreže PETRA,

- od 28. lipnja do 03. srpnja 2009. godine u Skopju (Makedonija) održan je međunarodni trening za suzbijanje trgovanja ljudima i organiziranog kriminaliteta. Trening je organizirao SECI Regionalni centar te State Department SAD-e,

- od 25. do 27. kolovoza 2008. godine u Bijeljini, Bosna i Hercegovina, predstavnici Ravnateljstva sudjelovali su u radu Regionalne konferencije o suzbijanju trgovanja ljudima,

- u rujnu 2009. godine u Tirani je održana regionalna radionica „Suzbijanje trgovanja ljudima“ u organizaciji Ministarstva unutarnjih poslova Albanije,

- 13.09. do 16.09.2009. godine u Haggi je održan godišnji „Europol Annual Trafficking in Human Beings Experts Meeting“ na kojem su sudjelovali predstavnici MUP

- od 17. do 18. rujna 2009. godine u Grčkoj, održan je 3. sastanak u sklopu ILAEIRA projekta koji je organiziran od strane Helenske policije i Taiexa,

- od 01.-02. 10.2009. u Budvi je održan radni susret u okviru UNODC projekta XCE/S50 pod nazivom «Razmjena i jačanje djelovanja u istraživanju i prekidu aktivnosti trgovanja ljudima u Regiji» koji je organiziran od strane UNODC ureda u Beogradu i policije Crne Gore,

- od 23. do 26. studenog 2009. godine u Beogradu je, u sklopu projekta UNODC „Razmjena i jačanje djelovanja u istraživanju i prekidu aktivnosti trgovanja ljudima u Regiji“ održana regionalna radionica,

- od 01. prosinca 2009. godine organiziran je trodnevni trening u u TADOC akademiji u Turskoj, u svezi utvrđivanja pravnog okvira za međunarodnu policijsku i pravosudnu suradnju te formiranje i implementaciju zajedničkih istražnih timova u svezi suzbijanja trgovanja ljudima. Sudjelovala je delegacija RH koju su predstavljali zamjenica ODO Split i policijski službenik PU zagrebačke,

- nastavno na II fazu ICMPD projekta „Prikupljanje podataka i upravljanje informacijama“ (koji će trajati do svibnja 2010. godine) dana 02. i 03. prosinca 2009. godine u Skopju održana je radionica za korisnike/administratore te IT stručnjake na kojoj je prezentirana nadograđena baza podataka za počinitelje kaznenih djela trgovanja ljudima, koja se nalazi u Odjelu organiziranog kriminaliteta PNUSKOK-a u Upravi kriminalističke policije.

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

U području međunarodne suradnje Ministarstvo je sudjelovalo u regionalnim i međunarodnim inicijativama na području suzbijanja trgovanja ljudima kao i u međunarodnim projektima od koji se posebno ističe ICMPD projekt „Program za podršku razvoju transnacionalnih referalnih mehanizama za žrtve trgovanja ljudima“.

Ured za ljudska prava

Ured za ljudska prava je u 2009. godini sudjelovao u provedbi međunarodnih projekata i to:

- ICMPD projekt „Program za podršku razvoja Transnacionalnog referalnog mehanizma (TRM) za žrtve trgovanja ljudima u jugoistočnoj Europi“ koji je okončan u listopadu 2009. godine. Kao rezultat projekta harmonizirani su postupci u svezi identifikacije, pružanja pomoći te povratka žrtava trgovanja ljudima u svim zemljama sudionicama projekta,
- ICMPD projekt „Program potpore sustavu suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj“ čija je jednogodišnja provedba započela u studenom 2009. godine. Ured za ljudska prava partner je u provedbi ovog projekta ICMPD-u. Projekt se odnosi naročito na suzbijanje radne eksploatacije žrtava trgovanja ljudima te su ciljane skupine uključene u edukacije treninge inspektori rada Državnog inspektorata kao i djelatnici Ministarstva unutarnjih poslova i to krim i granične policije,
- ICMPD projekt „DCIM PHASE II“ (Dana base collection nad information management) je nastavljen na prvi projekt unutar kojeg je u 2008. godini instalirana softverska baza podataka za žrtve trgovanja ljudima u Uredu za ljudska prava.
- UNODC projekt „Jačanje operativnih kapaciteta u istraživanju i prekidu aktivnosti trgovanja ljudima u Regiji“. Navedeni projekt ima za cilj jačanje suradnje u okviru zajedničkih istražnih timova te poboljšanja pružanja međunarodne pravne pomoći u slučajevima trgovanja ljudima.

Djelatnici Ureda za ljudska prava tijekom 2009. godine aktivno su sudjelovali u regionalnim i međunarodnim inicijativama vezanim uz suzbijanje trgovanja ljudima i to:

- od 27.-29. siječnja 2010. u Beču, u organizaciji UNODC održan je drugi sastanak Radne grupe uz UN Konvenciju o transnacionalnom organiziranom kriminalitetu i Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebno ženama i djecom
- od 1.-2. veljače 2010. u Maastrichtu u organizaciji Ministarstva socijalne skrbi Kraljevine Nizozemske održan je Seminar Laborex 10 vezan uz suzbijanje trgovanja ljudima u cilju radne eksploatacije.
- od 1.-2. prosinca 2009. godine u Skoplju održana je regionalna radionica u okviru ICMPD projekta „Prikupljanje podataka i upravljanje informacijama“ (DCIM),
- dana 19. studenog 2009. godine Ured za ljudska prava je u suradnji sa Međunarodnim centrom za razvoj migracijske politike (ICMPD) organizirao svečano predstavljanje početka projekta „Program podrške sustavu suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj“ u Zagrebu,
- dana 28. listopada 2009. godine u Beču je održan posljednji sastanak nacionalnih koordinatora za suzbijanje trgovanja ljudima u sklopu projekta ICMPD-a "Podrška razvoju transnacionalnih referalnih mehanizama za žrtve trgovanja ljudima u Jugoistočnoj Europi",

- od 19. do 20. listopada 2009. godine u Bruxellesu je održana EU ministarska Konferencija pod nazivom „Prema globalnoj EU akciji protiv trgovanja ljudima“,
- od 14. do 15. rujna 2009. godine u Beču je u organizaciji OESS-a održana konferencija pod nazivom "Prevenција modernog ropstva",
- od 30. lipnja do 3. srpnja 2009. godine PETRA mreža organizirala je, uz financijsku podršku CARE International NW Balkans i OAK Foundation, studijsko putovanje u Švicarsku,
- od 15. do 16. lipnja 2009. godine u Kišnjevu, Republika Moldavija je u organizaciji IOM i Vlade Republike Francuske održan seminar na temu „Suzbijanje trgovanja maloljetnicima“,
- od 1. do 4. lipnja 2009. godine, u Ohridu je u sklopu projekta “Program podrške razvoju Transnacionalnih referalnih mehanizama (TRM) za žrtve trgovanja ljudima u Jugoistočnoj Europi”, koji provodi Međunarodni centar za razvoj migracijske politike (ICMPD), a financira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), organiziran završni seminar,
- od 27. do 29. travnja 2009. godine u Osijeku se, u okviru projekta “Program podrške razvoju transnacionalnih referalnih mehanizama za žrtve trgovanja ljudima u Jugoistočnoj Europi”, koji provodi Međunarodni centar za razvoj migracijske politike (ICMPD), a financira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), održala transnacionalna radionica.

Organizacije civilnog društva

Organizacije civilnog društva odnosno članice PETRA mreže sudjelovale su u brojnim međunarodnim konferencijama na temu suzbijanja trgovanja ljudima kao na primjer na

- petoj regionalnoj konferenciji CARE international za nevladine organizacije i vladine institucije u regiji koje se bave suzbijanjem trgovanja ljudima održanoj u Etno selu Stanišići u Bosni i Hercegovini. Na navedenoj konferenciji kao primjer dobre prakse iz Republike Hrvatske istaknuti su usvojeni Protokol za identifikaciju, pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima te Sporazum o suradnji sklopljen između PETRA mreže i Ureda za ljudska prava,
- godišnjem sastanku mreže WAVE (Women Against Violence Europe),
- drugoj konferenciji Mreže organizacija za rad sa ženama koje su preživjele muško nasilje u Beogradu, na kojoj je predstavljen rad mreže PETRA i susstav financiranja i organiziranja skloništa za žene uspostavljen u Republici Hrvatskoj,
- studijskoj posjeti članica mreže PETRA organizacijama koje se bave suzbijanjem trgovanja ljudima u Švicarskoj.

OCJENA STANJA

U sklopu međunarodne suradnje uspostavljena je uspješna suradnja sa državama regije te državama Europske unije, što doprinosi učinkovitijoj identifikaciji žrtava trgovanja ljudima. Također, kroz sudjelovanje predstavnika tijela državne uprave na međunarodnim inicijativama za suzbijanje trgovanja ljudima prikupljena su iskustva kao i primjeri dobre prakse svih aktera u suzbijanju ovog globalnog problema.

8. KOORDINACIJA AKTIVNOSTI

Nacionalnim planom za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine ojačava se već uspostavljena uspješna koordinacija aktivnosti kroz razvoj redovite suradnje s institucijama i organizacijama civilnog društva na području suzbijanja trgovanja ljudima. Informiranost svih sudionika, a naročito nacionalnog koordinativnog tijela o svim slučajevima trgovanja ljudima te pruženoj pomoći i zaštiti žrtvama od velike važnosti za daljnji rad na unaprjeđenju sustava.

Budući da je u Republici Hrvatskoj u sustav suzbijanja trgovanja ljudima uključen velik broj institucija te organizacija civilnog društva, radi efikasnijeg rada koordinacija njihovih aktivnosti prema zajedničkom cilju je nužna.

Ured nacionalnog koordinatora – Ured za ljudska prava u ovome ima značajnu ulogu, budući da predstavlja koordinativno tijelo na nacionalnom nivou koje ima operativnu ulogu pri koordiniranju aktivnosti svih sudionika.

Cilj:

1. Daljnji razvoj suradnje državnih službenika ministarstava, institucija i nevladinih organizacija te nacionalnog koordinatora kako bi se poboljšalo provođenje Nacionalnog plana suzbijanja trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine

Ured za ljudska prava

Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, u kojem je tajništvo Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima nastavio je i tijekom 2009. godine koordinirati aktivnosti svih nadležnih institucija i tijela u području suzbijanja trgovanja ljudima, organizirati sjednice Nacionalnog odbora, sastanke Operativnog tima te koordinirati međunarodnu suradnju.

Kao i prijašnjih godina, tako su i tijekom 2009. godine, redovito održavane sjednice Operativnog tima Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima. Na sjednicama Operativnog tima na kojima sudjeluju predstavnici svih nadležnih institucija u sustavu suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj (Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i predstavnici mreže PETRA) rješavani su aktualni problemi i konkretni slučajevi trgovanja ljudima.

OCJENA STANJA

Koordinacija aktivnosti svih sudionika u borbi protiv trgovanja ljudima uspješno funkcionira već duži niz godina, a navedeno je vidljivo i kroz ispunjavanje svih mjera i aktivnosti predviđenih ovim poglavljem Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima.

**UTROŠAK FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA
SUZBIJANJE TRGOVANJA LJUDIMA
U 2009. GODINI**

UTROŠENA SREDSTVA OD	UTROŠENO	AKTIVNOSTI
URED ZA LJUDSKA PRAVA VLADE RH	543.812,31 kn	- SOS telefon 08007799 za Centar za žene «Rosa» i Udruga žena Vukovar - projekti udruga za suzbijanje trgovanja ljudima (natječaj) - financijska potpora za pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima - provedba projekta ICMPD „Program potpore sustavu suzbijanja trgovanja ljudima u RH“ - Međunarodna suradnja (sudjelovanja na međunarodnim konferencijama i sastancima na temu trgovanja ljudima - administrativno-tehnički poslovi za potrebe Nacionalnog odbora, Operativnog tima i nacionalnog koordinatora
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA	5.015.250,00 kn	- rashodi za plaće i naknade za 27 policijskih službenika (za 12 mjeseci) -utrošak uporabe i održavanja službenog vozila - telekomunikacijske usluge pri obavljanju službenih zadaća (za 12 mjeseci) - uredski materijal - službena putovanja - edukacija policijskih službenika (treninzi, seminari, stručni radni sastanci) i edukativni materijali - organizacija sigurnog povratka žrtve trgovanja ljudima
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA, PRAVOSUDNA AKADEMIJA	7.115,50 kn	-troškovi edukacijskog seminara «Suzbijanje trgovanja ljudima»
		provedba mjera u nadležnosti

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA I EUROPSKIH INTEGRACIJA	/	MVPEI iz područja obrazovanja, međunarodne suradnje i koordinacije aktivnosti spada u redovite aktivnosti Ministarstva te nisu utrošena dodatna sredstva osom onih predviđenih u okviru redovitih sredstava MVPEI.
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI	502454,89 kn	- troškovi skrbi o žrtvi trgovanja ljudima (zdravstvene usluge) - troškovi nacionalnih skloništa (2) - aktivno i pasivno dežurstvo 21 županijskog koordinatora
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA	/	- za provedbu mjera MZOŠ iz područja obrazovanja korištena su redovna sredstva Agencije za odgoj i obrazovanje
U K U P N O	6.068.632,71 kn	

PETRA – MREŽA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA	1.108.686,00 kn	- programi edukacija - programi prevencije - vođenje skloništa - programi reintegracije - priprema, tiskanje i distribucija promotivnih materijala

ZAKLJUČAK

Ovo Izvješće pokazuje da je provedba Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine, u njegovoj prvoj godini provedena vrlo dobra.

Naime, svi zadani ciljevi ispunjeni su kroz većinu mjera i aktivnosti njihovih nositelja, odnosno tijela državne uprave i organizacija civilnog društva zaduženih za suzbijanje trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj.

Također, analizom svih zaprimljenih podataka za potrebe izrade ovog Izvješća, ali i njihovim praćenjem tijekom godine iskristalizirali su se određeni trendovi u ovom području, vezani uz identificirane žrtve trgovanja ljudima te procesuiranje počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima.

- Vezano uz identificirane žrtve trgovanja ljudima, Republika Hrvatska sve više postaje zemlja porijekla i odredišta za žrtve trgovanja ljudima. Također, zamjetno je i povećanje broja identificiranih muškaraca kao žrtava trgovanja ljudima u svrhu radne eksploatacije, a koji trend je zamjetan već od 2008. godine. Prema relevantnim podacima Ministarstva unutarnjih poslova tzv. „balkanska ruta“ izmijenila je svoj smjer te je isto djelomičan razlog što Republika Hrvatska više nije prvenstveno tranzitna zemlja za žrtve trgovanja ljudima prema europskim zemljama kao zemljama odredišta. Činjenica da Republika Hrvatska uskoro postaje punopravna članica Europske unije, kao i blizina granice sa Europskom unijom odnosno Slovenijom, zasigurno ima utjecaj na njezinu privlačnost kao potencijalne zemlje odredišta za žrtve trgovanja ljudima. U cilju još učinkovitije identifikacije svih oblika eksploatacije žrtava trgovanja ljudima, već je tijekom 2009. godine započela provedba projekta ICMPD-a i Ureda za ljudska prava „Program potpore sustavu suzbijanja trgovanja ljudima u Republici Hrvatskoj“. Navedeni projekt ima naglasak na identifikaciji žrtava radne eksploatacije. Pojačana edukacija relevantnih ciljanih skupina predviđena unutar ovog projekta zasigurno će doprinijeti učinkovitom odgovoru na prednje naglašen trend.
- Također, vezano uz procesuiranje počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima, u 2009. godini zamjetno je povećanje broja donesenih osuđujućih presuda po članku 175. Kaznenog zakona „trgovanje ljudima i ropstvo“, kao i pojačanje izrečenih kaznenopravnih sankcija u odnosu na prijašnje godine. Isto tako, u 2009. godini nije izrečena niti jedna uvjetna osuda za ovo kazneno djelo, što govori u prilog trendu pooštavanja kaznenopravnih sankcija izrečenih počiniteljima ovog kaznenog djela. Navedeno je rezultat stalnih napora uloženi u područje pravosudnog odgovora na fenomen trgovanja ljudima te edukacije ciljanih skupina. Daljnje obrazovanje pravosudnih djelatnika, a naročito sudaca i državnih odvjetnika, nužno je da bi se adekvatno odgovorilo na ovo izuzetno teško kazneno djelo.